

**"Мистецтво" підручник
інтегрованого курсу для 3
класу закладів загальної
середньої освіти**

Про книгу

Підручник "Мистецтво" інтегрованого курсу для 3 класу закладів загальної середньої освіти за своїм змістом відповідає Державному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі, яка розроблена під керівництвом Р.Б. Шияна. Для учнів 3 класу.

Володимир Островський
Галина Федун

МИСТЕЦТВО

**Підручник інтегрованого курсу для 3 класу
закладів загальної середньої освіти**

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2020

УДК 7:781(075.2)
О-78

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2020 р. №271)

Підручник створено за Типовою освітньою програмою,
розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна.

Островський В. М.

О-78 Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 3 кл.
закладів загальн. серед. освіти / В. М. Островський,
Г. П. Федун. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. —
2020. — 160 с. : іл.

ISBN 978-966-10-7109-3

Підручник за своїм змістом відповідає Державному
стандарту початкової освіти та Типовій освітній про-
грамі, яка розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна.

Для учнів та учениць 3 класу.

УДК 7:781(075.2)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

bohdan-books.com/6068-4

Тех. підтримка: (0352) 52-06-07, 067-352-09-89; admin@bohdan-digital.com

ISBN 978-966-10-7109-3

© Островський В. М., Федун Г. П., 2020
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія на
видання, оригінал-макет, 2020

Юні друзі!

Запрошуємо вас у чарівний світ мистецтва! Без нього важко уявити своє життя. Крок за кроком ви будете пізнавати таємниці образотворчого та музичного мистецтва, опановувати нові техніки, вивчати пісні та втілювати свої мрії і настрої у власній творчості. Виконуючи цікаві завдання, слухаючи музику, милуючись картинами художників і художниць, продовжите знайомство із творчістю видатних митців.

Підручник допоможе вам впевнено крокувати мистецькими стежинами і стане вашим вірним другом! Успіхів вам, юні любителі мистецтва!

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- — виконай завдання
- — переглянь відео, послухай музику
- — розучуємо пісню
- — ритмічні вправи
- — заспівай
- — намалюй
- — ВИГОТОВ

Розділ І.

Мова та розвиток мистецтва

Тема 1

Мистецтво в нашому житті

Мистецтво — вид діяльності, що відтворює дійсність у конкретно-художніх образах через почуття й переживання.

Музичне мистецтво за допомогою майстерного викладу музичних звуків утворює мелодико-ритмічну основу музичного твору, що передає почуття та настрої людини, різні події нашого життя, природні явища тощо.

Головним засобом виразності музичної мови є **мелодія**, яка разом з іншими елементами створює образ музичного твору.

Слухаємо та аналізуємо.

Володимир Верменич. «Світанок».

Світла, життєрадісна музика твору символізує пробудження ранкової природи.

Після темненької ночі
ранок вже розплющив очі.
Ясне сонечко його збудило
і всю землю освітило.

В. Островський

Що спільного в музиці та вірші?

Доберіть слова, що характеризують мелодію музичного твору. (*Сумна, весела, світла, похмура, спокійна, енергійна.*)

Які звуки ви почули у творі? (*Короткі, довгі, тихі, гучні.*)

Володимир Верменич (1925–1986)

Український композитор-пісняр. Написав понад 200 пісень, серед них — пісня «Чорнобривці», що стала народною й до сьогодні звучить у серцях мільйонів українців.

Розмір такту 2/4

Розмір вказує на кількість ритмічних долей у кожному такті музичного твору.

Пригадайте, як записують довгі та короткі звуки. Виконайте вправу, називаючи склади ритму.

2/4

Та - та, ті - ті та, ті - ті, - ті - ті, ті - ті та.

Ті - ті та. Та, ті - ті, - ті - ті, ті - ті та.

Яка дія цього знака Σ (пауза), що стоїть у вправі? Під час виконання паузи руки розведіть в різні боки.

Розучуємо пісню.

ДОБРИЙ ДЕНЬ, МАТУСЮ УКРАЇНО!

Слова Н. Рубальської

Музика М. Ведмедері

1. Добрий день, матусю Україно!
Сходить сонце радості й добра.
Україно, я — твоя дитина,
крапелька великого Дніпра.

Приспів:

Україно моя,
золоті твої поля,
ніжна пісня солов'я.
Яблуневі сади
і смерекові ліси —
рідна матінка земля.

2. Не дивись, що я така маленька,
час мине — я швидко підросту
і усю любов свого серденька
я тобі в дарунок принесу.

Приспів.

Про що розповіла нам пісенька?

Подивіться навкруги — і ви переконаєтеся, що мистецтво присутнє скрізь у нашому житті. Під час канікул ви бували на екскурсіях, дивилися вистави в театрах, знайомилися із творами митців у музеях. Також читали афіші, оголошення, розглядали ілюстрації у книгах і журналах, слухали музику. Усі твори, які ви почули чи побачили, належать до різних видів мистецтва.

До яких видів мистецтва належать зображені твори?

О. Бурда.
Букет

О. Бурда, Л. Поворозник.
Барельєф

Є. Удін.
Квіти

Поміркуйте і скажіть, з якими матеріалами працює живописець та графік. Із чого може виготовляти свої фігури скульптор? Якими бачать квіти майстри декоративно-ужиткового мистецтва?

Пригадайте цікаві українські звичаї. Що ви знаєте про свято, зображене на малюнку?

Загадка

З квітів його виплітають,
ним голову прикрашають,
щоб дівчиноньку беріг —
український оберіг.

(Віночок)

Цікаво знати! Здавна в Україні дівчата носили віночки із квітів. Традиційно мало бути до 12 різних квіточок: ромашка, волошка, безсмертник, мак, соняшник, дзвіночки, мальва, барвінок, цвіт яблуні та інші.

Дізнайтеся, що символізує кожна квіточка.

Символіка кольору стрічок у вінку

Посередині коричнева стрічка — це символ землі-матінки, нашої годувальниці. По обидва боки від неї — жовті стрічки — це символ сонечка. За ними ідуть із різних сторін світло-і темно-зелена — символ живої природи, краси, юності, спокою у природі. Потім синя й голуба — символи неба і води, людям сили і здоров'я. Далі оранжева — символ хліба, фіолетова — мудрість, малинова — душевність і щирість, рожева — достаток. Білу вплітали лише тоді, коли кінці її були розшиті сріблом і золотом (на лівому — сонце, на правому — місяць).

Намалюйте український віночок із тих квітів, які вам найбільше подобаються, прикрасьте його кольоровими стрічками.

Зберігайте і примножуйте українські звичаї і традиції!

Тема 2

Мистецькі спогади про літо

Розкажіть про літо. Які спогади залишились у вас про літню пору?

Музична розповідь, на відміну від словесної, складається зі звуків, що поєднуються в музичні фрази та речення, утворюючи **мелодію** твору. Проте мелодія, побудована у певному ритмі, не може дати повної характеристики музики. Тому й існують інші елементи музичної мови, які допомагають розкрити зміст.

Лад — зв'язок та узгодженість звуків між собою.

Темп — швидкість руху мелодії.

Слухаємо та аналізуємо.

а) **Антоніо Вівальді. «Літо»** із циклу «Пори року».

Проста, яскрава, емоційна, ритмічна мелодія відразу лягає на слух і ніби випромінює гармонійне світосприйняття.

б) **Віктор Косенко. «Мелодія».**

Такою назвою композитор ніби хотів сказати, що головний художній образ — це мелодія, яка надає всій музиці яскравого колориту й становить її характер.

За допомогою зміни яких елементів музичної мови автор передав зміст музичного твору? (*Мелодії, ладу, темпу, інтонації.*)

Антоніо Вівальді (1676–1741)

Італійський композитор, скрипаль-віртуоз, священник, творець жанру концертів для скрипки з оркестром. У його багатогранній композиторській діяльності основне місце посідає камерна музика.

Віктор Косенко (1896–1938)

Український композитор, піаніст. Написав багато творів для симфонічного оркестру. У його доробку є також інструментальні твори, пісні, романси та музика до театральних вистав.

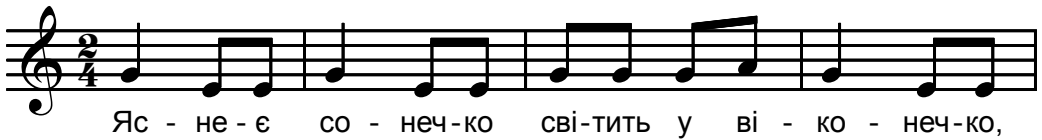
Пригадайте, як називають лінійки, на яких записують висоту звуків.

Скрипковий ключ (ключ Соль) вказує на те, що на другій лінійці нотного стану записують ноту СОЛЬ.

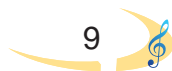
Виконайте вокально-ритмічну вправу. Які тривалості у ній ви помітили?

Основна мелодія у вправі змінюється чи повторюється?

Виконайте пісню «Добрий день, матусю Україно».

Співайте пісню із почуттям любові до рідного краю. Особливу увагу зверніть на образний зміст, у якому передано характер та настрої завдяки вдалому поєднанню поетичного тексту та мелодії.

Літо — чудова пора року! Канікули, відпочинок на березі моря, походи в гори, поїздка до бабусі, ігри на свіжому повітрі, здійснення мрій... А ще цвітуть квіти, літають барвисті метелики... Художники пишуть картини, передають цю красу фарбами на полотні. Вони змішують кольори на палітрі, утворюючи різні відтінки.

Літо квітами сміється,
пісню радості співає.
Теплим дощиком проллється
і веселкою заграє.

Н. Красоткіна

Розгляньте малюнок. Які почуття він викликає? Які кольори та їхні відтінки передають красу літа?

Якщо бачиш на картині
цвіт вишневого садка,
чи ялинку й білий іній,
або млин біля ставка,
або снігову рівнину,
або поле та шалаш,
то запам'ятай, картина
називається ... (*жєѝѝѝ*).

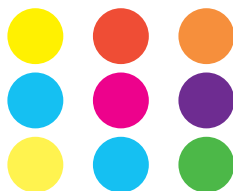
Пейзаж — це зображення краєвидів в образотворчому мистецтві.

Розгляньте колірний круг, поділений на сектори. У кожному секторі переважає той чи інший колір.

Відтінки одного сектора колірного круга називають **спорідненими** кольорами.

У живописі споріднені кольори утворюють колірну єдність — **гармонію**.

Основні кольори: **червоний, жовтий, синій**.

Пригадайте, як утворюються похідні кольори: **зелений, оранжевий, фіолетовий.**

На основі своїх літніх вражень створіть пейзаж «Метелики в лузі» (акварель, воскові олівці). Щоб передати яскравість кольору, легкість простору та ніжність метеликів, використовуйте акварельні фарби.

1. На аркуші розмістіть трафарети метеликів різного розміру, але так, щоб вони красиво й гармонійно заповнили аркуш та не дуже наближалися до його краю. У центрі розташуйте великого метелика, а по краях — менших.
2. Обведіть метеликів спочатку простим олівцем, а потім восковими олівцями світлих кольорів. Проведіть олівцями вертикальні лінії трави.
3. Великим пензлем сміливо розфарбуйте фон навколо метеликів. Використайте різні кольори та їхні відтінки.

Розфарбуйте малим пензлем метеликів яскравими кольорами. Додайте окремі деталі.

1

2

3

**Природа — джерело натхнення для творчості.
Бережіть її!**

Тема 3

Гумор у мистецтві

Кожен вид мистецтва розмовляє своєю мовою: література — словом, хореографія — мовою рухів, образотворче мистецтво — мовою ліній та кольору, а музика — мистецтвом музичних звуків.

До розмовної мови дуже схожа музична мова. У ній також є посилення та послаблення звуків, наголоси, сильні та слабкі долі, зміна інтонації.

Музика може зачаровувати нас своєю мелодикою та створювати певний настрій.

Слухаємо та аналізуємо.

а) **Віктор Косенко. «Гумореска».**

Музичний твір гумористичного характеру. «Стрибаюча» вгору-вниз мелодія, коротенькі інтонації, що нагадують сміх, гострі звуки акомпанементу, яскраві акценти — це ті засоби виразності, що передають гумористичний характер музики твору.

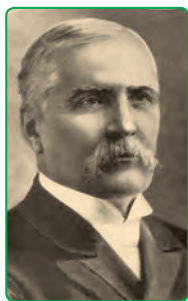
Як розвивається музика? Чи відчували ви зміну інтонації у творі?

Які елементи музичної мови ви розпізнали у цій музиці? Назвіть їх.

б) **Микола Лисенко. «Експромт».**

У цьому творі композитор хотів підкреслити якийсь веселий момент і швидкоплинний настрій. Мелодійна виразність і легкість руху мелодії надають музиці особливого блиску та краси.

Микола Лисенко (1842–1912)

Український композитор, засновник української класичної музики. У його доробку є інструментальні твори для скрипки та фортепіано, музика до театральних постановок, дитячі музичні твори та пісні.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ